

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1792

Vragen van het lid **Klein** (50PLUS) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *stijging van de Onroerende Zaak Belasting (OZB) boven de door overheden vastgestelde en aanvaarde «Macronorm», en de gevolgen hiervan voor de individuele burger* (ingezonden 8 april 2014).

Antwoord van Minister **Plasterk** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 24 april 2014)

Vraag 1

Heeft u van het bericht in het Financiële Dagblad van 28 maart kennisgenomen dat de OZB-stijging in 2014 gemiddeld 2,75% bedraagt?¹ Deelt u de mening dat dit méér bedraagt dan de 2,45% die de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft afgesproken met de Rijksoverheid als «macro-norm» voor OZB-stijging in 2014?

Antwoord 1

Ja, dit bericht heb ik lezen. Het is gebaseerd op de door mij aan uw Kamer gezonden monitor lokale heffingen 2014. Het is inderdaad waar dat de OZB-opbrengststijging hoger is dan het afgesproken stijgingspercentage voor 2014, inclusief correcties voor eerdere overschrijdingen in 2012 en 2013.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u het feit dat de gezamenlijke gemeenten zich massaal niet houden aan de bestuurlijk afgesproken macro-norm? Zou het wettelijk vastleggen van de macro-norm hier verandering in kunnen brengen?

Antwoord 2

De (analyse van de) overschrijding van de macronorm 2014 wordt besproken met de VNG in het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (BOFv), dat op 19 mei plaats zal vinden.

In dat overleg wordt ook de evaluatie van de systematiek van de macronorm OZB besproken, zoals aangekondigd in de meicirculaire van het Gemeentefonds 2013. Daarom wil ik nu niet op de overschrijding van de macronorm 2014 en de bevindingen en conclusies vooruitlopen.

¹ Financiële Dagblad, 28 maart 2014

Vraag 3 en 4

Hoe beoordeelt u de conclusie² van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de lagere Overheden (COELO), dat ondanks een gemiddelde woningwaardedaling van 5,4%, een gemiddeld huishouden toch weer € 6,88 méér aan OZB gaat betalen?

Hoe beoordeelt u de conclusie van het COELO dat de ontwikkeling van de OZB-opbrengst in 2014 goeddeels los staat van de prijsontwikkeling van onroerende zaken? Vindt u dit een aanvaardbare ontwikkeling? Gaat deze conclusie van het COELO overigens óók op voor de achter ons liggende periode van stijging van OZB-waarde van objecten?

Antwoord 3 en 4

Ik kan mij voorstellen dat er een direct verband wordt verondersteld tussen de ontwikkeling in de WOZ-waarde en de ontwikkeling in de te betalen onroerende zaakbelasting. Dat is echter niet het geval. De WOZ-waarde is slechts de grondslag van de belastingheffing, waar voor gekozen is om een algemene belasting op gemeentelijk niveau over te heffen. WOZ-waarde maal OZB-tarief leidt tot de OZB-opbrengst. Daling van de waarde van onroerend goed kan leiden tot stijging van de opbrengst bij een hoger tarief. Tariefstelling OZB is aan de afzonderlijke gemeenteraden. Gemeenteraden stellen primair vast hoeveel OZB-opbrengst nodig is voor het begrotingsjaar om de kosten en ambities te budgettair dekken, gegeven de overige inkomstenbronnen. Dit betreft een autonome bevoegdheid van gemeenteraden.

Vraag 5

Deelt u de mening dat de huidige systematiek van normering van OZB, en het daaraan gekoppelde correctiemechanisme, onvoldoende waarborgen biedt om individuele gemeenten te weerhouden van extreme OZB-verhogingen, zoals bijvoorbeeld in de gemeenten Assen (+19,02%), Zandvoort (+24,7%) en Geldermalsen (+28,25%)?³ Deelt u de mening dat individuele burgers, en ook bedrijven, hierdoor weinig bescherming genieten tegen incidentele onredelijke verhogingen van de OZB voor (huis-)eigenaren?

Antwoord 5

De door u genoemde cijfers zien op een gemiddelde WOZ-aanslag, niet op het totaal van de opbrengst van de OZB van alle gemeenten, waar de macronorm OZB zich op richt. De gemeenteraden stellen autonoom de tarieven vast. Dit democratisch gelegitimeerd orgaan kan het beste de keuze maken over de benodigde OZB-opbrengst en de (on)wenselijkheid van grote stijgingen in de gemeente. Zoals reeds gezegd onder 2 wordt de systematiek van de macronorm OZB op dit moment geëvalueerd. Ik wil daar niet op vooruitlopen.

Vraag 6

Deelt u de mening van het COELO, dat het mogelijke sanctie-instrument van korting op het Gemeentefonds in wezen géén gerichte korting voor overtredende gemeenten mogelijk maakt en dat hierdoor zelfs gemeenten die onder de norm blijven, of OZB verlagen, gestraft zouden kunnen worden? Vindt u het rechtvaardig dat bij overtreding van de macro-norm deze vorm van straf uitsluitend over alle gemeenten kan worden verdeeld, naar rato van hun aandeel in de algemene uitkering? Deelt u de opvatting dat dit sanctie-instrument hierdoor in feite onbruikbaar is?

Antwoord 6

Het is inderdaad waar dat het voorgestelde sanctie-instrument alleen generiek kan worden toegepast op het gemeentefonds, dit is inherent aan de systematiek van dit fonds. Een eventuele sanctie treft daarmee alle gemeenten. De werking van dit instrument is daarom ook onderdeel van de hiervoor genoemde evaluatie.

² Atlas van de lokale lasten 2014, Algemene deel: Monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macro-niveau, Rijksuniversiteit Groningen, COELO Centrum voor onderzoek van de Economie van de lagere overheden (2014)

³ Zie: Vereniging Eigen Huis: <http://www.eigenhuis.nl/downloads/ozb-landelijk-2014.pdf>.

Vraag 7, 8, 9 en 10

Deelt u de mening van het COELO, dat de geloofwaardigheid van de macro-norm in gevaar kan komen, als overschrijding van de norm bij herhaling niet leidt tot toepassing van een betekenisvolle sanctie voor overtredende gemeenten en in de praktijk nog nooit geleid heeft tot een sanctie in de vorm van korting op het Gemeentefonds?

Deelt u de mening van het COELO, dat samenvattend vraagtekens geplaatst kunnen worden bij de rechtvaardigheid en de effectiviteit van het huidige OZB correctie-mechanisme, waarbij het mogelijk is dat gemeenten die de OZB sterk verhogen, daarvoor niet of nauwelijks gestraft worden, zeker niet wanneer andere gemeenten de OZB binnen de perken houden of verlagen, waardoor de macro-norm niet overschreden wordt?

Deelt u de opvatting van het COELO dat ook het (macro) in mindering brengen van de overschrijding op de toegestane opbrengstgroei in het jaar erop, zoals in de praktijk gebeurt, bezwaarlijk van jaar op jaar kan worden toegepast?

Zijn de bevindingen en analyse van het COELO voor u aanleiding om de macro-norm, de effectiviteit ervan, en het correctiemechanisme nog eens kritisch tegen het licht te houden?⁴ Kunt u uw antwoord aan de hand van de bevindingen van het COELO motiveren?

Antwoord 7, 8, 9 en 10

Deze vragen zien op de systematiek van de macronorm en het correctiemechanisme bij overschrijdingen. Zoals in antwoord op vraag 2 gesteld vindt momenteel de evaluatie van de systematiek van de macronorm plaats, zoals afgesproken in 2013. De bevindingen en analyse van het COELO worden hier bij betrokken. Ik wil niet op de uitkomsten van deze evaluatie vooruit lopen.

⁴ In 2010 vond een evaluatie van de Macronorm plaats: Brief van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 6 oktober 2010; Bijlage: evaluatie Macronorm 2008–2010. Afgezien van een kleine overschrijding in 2008 is de OZB-opbrengst in deze jaren binnen de marges van de macronorm gebleven